

Neuvoston kokous 1/2017

Aika: 6.2.2017 klo 10-16 (lounas kokoustilassa klo 12-13)

Paikka: Tampereen yliopiston kirjasto, neuvotteluhuone Linna 4029 (4. krs), Pinninkatu 78, Tampere

Osallistujat:

Minna Abrahamsson-Sipponen, Oulun yliopiston kirjasto (saapui klo 10.08)
Tommi Harju, Taideyliopiston kirjasto
Tua Hindersson-Söderholm, Svenska handelshögskolans bibliotek
~~Kristiina Hormia-Poutanen~~, valtakirjalla edustajana Minna-Liisa Kivinen, Kansalliskirjasto
Tiina Järvinen, Maanpuolustuskorkeakoulun kirjasto
Anne Lehto, Tritonia
Riitta Lähdemäki, Tampereen teknillisen yliopiston kirjasto (saapui klo 11.06)
Ari Muhonen, Jyväskylän yliopiston Avoimen tiedon keskus
Minna Niemi-Grundström, Tampereen yliopiston kirjasto
Ulla Nygrén, Turun yliopiston kirjasto (puheenjohtaja)
Ulla Ohvo, Lappeenrannan tiedekirjasto
Susanna Parikka, Lapin korkeakoulukirjasto
Matti Raatikainen, Aalto-yliopiston oppimiskeskus
~~Jarmo Saarti~~, Itä-Suomen yliopiston kirjasto
~~Pia Södergård~~, valtakirjalla edustajana Christel Lindfors, Åbo Akademis bibliotek
~~Kimmo Tuominen~~, valtakirjalla edustajana Päivi Kaiponen, Helsingin yliopiston kirjasto
Pentti Vattulainen, Varastokirjasto
Katja Halonen (sihteeri)

Asiantuntijat:

Minna-Liisa Kivinen, Kansalliskirjasto (kohta 10)

1. Kokouksen avaus ja järjestäytyminen

Puheenjohtaja avasi kokouksen klo 10.04. Pöytäkirjantarkastajiksi ja ääntenlaskijoiksi valittiin Ari Muhonen ja Anne Lehto.

2. Esityslistan hyväksyminen

Hyväksyttiin kokouksen esityslista.

3. Edellisen kokouksen muistio

Tarkastettu muistio löytyy verkosta osoitteesta

<http://www.yliopistokirjastot.fi/toiminta/kokoukset>.

4. Uuden yhteistyösihteerin esittely

Uusi yhteistyösihteeriksi Katja Halonen esittäytyi.

5. Tampereen yliopiston kirjaston kuulumiset

Minna Niemi-Grundström kertoi Tampereen yliopiston kirjaston kuulumisia. Kirjaston RFID- ja Andor-projektit on saatu päätökseen. Andor on oma räätälöity hakupalvelu, jossa toimivat sekä Summon että Finna taustalla. Asiakkaiden mielestä ratkaisu on ollut todella hyvä. Tulevana vuotena on esillä erityisesti avoimen tieteen ja tutkimuksen edistäminen. Tampereen yliopiston julkaisu- ja datapolitiikka on hyväksytty 27.10.2016. Tampere University Pressin OA-kirjat julkaistaan TamPub-portaalissa ja OAPEN Library -portaalissa. Kehittämiskohteita tulevana vuonna on useita: tutkimusdatan hallinnan palvelut, almetriikkapalvelukonsepti, verkko-opetus ja oppimisympäristöt, Managing Research Information -verkkokurssi ja Varaa ohjausaika -palvelu Skypen kautta. Kirjaston prosesseja kehitetään ja pyritään vahvistamaan ketterää toimintamallia sekä tiimityötä. Kirjastossa on otettu käyttöön kaikille avoin valmisteluseinä-työkalu, jonka kautta seurataan tehtävien kehittämisen edistymistä. Myös johtoryhmätyöskentelyä arvioidaan ja edelleen kehitetään. Tampereen yliopiston kirjasto on mukana U5-yhteistyössä. Kirjasto on myös mukana Tampere3-prosessissa kirjaston rakentamisen osalta yhdessä Tampereen teknillisen yliopiston kirjaston ja Tampereen ammattikorkeakoulun kirjaston kanssa. Kirjastojen henkilökunta on tutustunut toisiinsa viime vuoden aikana. Kirjastopalveluiden järjestäminen uudessa Tampere3-organisaatiossa on vielä avoinna.

6. Tilinpäätös 2016, talousarvio 2017 ja maksusuudet

Ulla Nygrén esitteli Kimmo Tuomisen laatiman vuoden 2016 tilinpäätöksen (liite 2). Hyväksyttiin vuoden 2016 tilinpäätös.

Ulla Nygrén esitteli vuoden 2017 talousarvion ja ehdotuksen kirjastokohtaisista maksusuuksista vuodelle 2017 (liite 3). Hyväksyttiin talousarvio vuodelle 2017 ja kirjastokohtaiset maksusuudet vuodelle 2017 esityksen mukaan.

Yhteistyösihteeriksi korjataan liitteeseen 3 kirjastojen nimet nykytilannetta vastaavaksi (Aalto-yliopiston oppimiskeskus, Avoimen tiedon keskus ja Taideyliopisto).

7. Toimintasuunnitelma 2017

Ulla Nygrén esitteli toimintasuunnitelmaluonnosta vuodelle 2017 (liite 1). Kyseessä on strategiakauden viimeinen vuosi. Sovittiin, että käynnissä olevat hankkeet jatkuvat, mutta voimassa olevan strategian pohjalta ei käynnistetä uusia hankkeita.

Osaamisen kehittämisen ja johtamisosaamisen tavoitteet on saavutettu jo aiempina vuosina ja hankkeet ovat päättyneet. Nykyistä henkilökuntavaihtojen 3-5 päivän kestoja pidetään pienemmissä kirjastoissa pitkänä. Keskustelussa tuotiin esille, että haasteista huolimatta kannattaa kannustaa

henkilökuntavaihtoihin. Päätettiin muuttaa toimintasuunnitelmaan henkilökuntavaihtojen kestoksi 2-5 arkipäivää. Yhteistyösihteeri kerää kokemuksia henkilökuntavaihtoista vuosilta 2015-2016 ja pyritään näin nostamaan henkilökuntavaihto-mahdollisuutta esille.

Yhteistyösihteeri pyytää verkostojen toiminnasta puolivuotiskatsauksen toukokuun kokoukseen.

Yhteistyösihteeri muistuttaa vuosittain vastuutahoja kirjoittamaan artikkeleita SYNin toimintaan liittyen.

Keskusteltiin avoimen tieteen avoimista menetelmistä ja tarpeista ymmärtää tutkijoiden tarpeita. Tulevaisuudessa tarvitaan enemmän tutkimusmenetelmien tuntemusta. Keskusteltiin yliopistokirjastojen näkymisestä ATT-hankkeen jatkossa. Tavoitteena on olla tunnustettuja toimijoita avoimen tieteen kentällä. Yhteistyösihteeri kerää toimintakertomukseen tiedot siitä, missä yliopistojen ATT-hankkeissa kirjastot ovat olleet mukana.

Keskustelussa tuotiin esille, että Arkistolaitoksen päätöstä gradujen sähköisestä arkistoinnista on tulkittu eri tavoin eri yliopistoissa. Keskusteltiin eri käytännöistä yliopistoissa ja sähköisen arkistointijärjestelmän vaatimuksista. Susanna Parikka toimittaa lisätietoa asiasta. Toivottiin, että Doriaa kehitettäisiin vastaamaan Arkistolaitoksen vaatimuksia. Päätettiin, että yhteistyösihteeri pyytää näkemykset, miten eri yliopistoissa on tulkittu gradujen pitkäaikaissäilytyksen vaatimukset. Yhteistyösihteeri koostaa näkemykset ja niiden pohjalta pohditaan, onko tarvetta jatkaa keskustelua Arkistolaitoksen kanssa.

Päätettiin kerätä tiedot sekä rinnakkaistallennetuista tieteellisistä artikkeleista että kultaisen mallin mukaan julkaistuista OA-artikkeleista. Yhteistyösihteeri kerää tiedot julkaisutiedonkeruiden valmistuttua vuosittain.

Keskusteltiin APC-maksuista ja niiden käsittely- sekä hallinnointitavoista eri yliopistoissa. Tuotiin esille tarve keskustella, miten hallinnoidaan useiden kustantajien APC-maksuja. Yhteistyösihteeri kerää tiedot, miten APC-maksut kerätään eri yliopistoissa tällä hetkellä. Tiedot pyydetään maaliskuun 15. päivään mennessä.

Työvaliokunta tekee toimintasuunnitelmaan keskustelun pohjalta tarkennukset ja muutokset, minkä jälkeen se lähetetään sähköpostitse kommentoitavaksi neuvostolle.

8. Strategiatyön käynnistäminen

Ulla Nygrén esitteli työvaliokunnan ehdotuksen SYNin uuden strategian valmisteluksi. Strategiakausi päättyy vuonna 2017 ja uuden strategian valmisteluun on vuosi aikaa. Esitetään, että aiemmin strategiatyöhön osallistumattomat uudet johtajat tulisivat mukaan strategian valmisteluun uusien näkemysten saamiseksi. Strategiakaudeksi ehdotetaan 3 vuotta. Strategia voisi olla nykyistä kevyempi ja sitä voitaisiin täydentää toimenpideohjelmilla. 3 vuoden aikajaksoa pidettiin hyvänä, koska se kattaisi nykyisen yliopistojen strategiakauden. Jatkossa strategioihin ehdotettiin 4 vuoden kausia ja 2-vuotistarkasteluja.

Strategiaryhmään nimettiin Minna Niemi-Grundström, Minna Abrahamsson-Sipponen, Tommi Harju, Anne Lehto, Riitta Lähdemäki, Ulla Ohvo ja Matti Raatikainen. Ulla Nygrén voi olla mukana ryhmän sparraajana. Strategiaryhmä raportoi työn edistymisestä SYNin kokouksissa. Yhteistyösihteeri voi toimia strategiaryhmän sihteerinä. Minna Niemi-Grundström SYNin varapuheenjohtajana ja strategiaryhmän jäsenenä kutsuu strategiaryhmän ensimmäisen kerran koolle. Strategiaryhmä järjestäytyy ja päättää työskentelytavat itsenäisesti.

9. Kokousaikataulu 2017

Päätettiin vuoden 2017 kokousaikataulu ja kokouspaikat.

Neuvoston kokoukset:

8.5.2017 Jyväskylässä Avoimen tiedon keskuksessa.

13.10.2017 Oulussa Oulun yliopiston kirjastossa

15.12.2017 Turussa Turun yliopiston kirjastossa

Seuraava työvaliokunnan kokous on 10.4.2017.

10. Kirjastojärjestelmän kilpailutuksen ajankohtainen tilanne

Projektipäällikkö Minna-Liisa Kivinen esitteli ajankohtaisen tilanteen (liite 5). Aalto-yliopiston hankinta-asiantuntija on siirtynyt toisiin tehtäviin. Aalto selvittää käytännön asioita, ja miten hankinta-asiantuntijan panos saadaan mahdollisimman pian korvattua. Aalto informoi asian edistymisestä SYNille.

Esille on tullut odotettua suurempi tarve konsortioille. Todettiin, että vaatimusmäärittelyssä pitää huomioida yliopistokirjastojen tarpeet eikä yhteisluettelon edut saa mennä liikaa yliopistokirjastojen tarpeiden edelle. Toivotaan myös kirjastoilta joustavuutta vaatimusten suhteen.

Projektiryhmä tekee vierailuja eri kirjastoihin ja vierailuista raportoidaan asianmukaisesti. Projektipäällikön olisi hyvä olla mukana SYNin kokouksissa jatkossakin kertomassa hankinnan edistymisestä.

11. EU:n yleisen tietosuoja-asetuksen myötä tarvittava kansallinen lainsäädäntö

SYN on saanut Opetus- ja kulttuuriministeriöltä tiedustelun haluavatko yliopistokirjastot ottaa kantaa EU:n yleisen tietosuoja-asetuksen myötä tarvittavaan kansalliseen lainsäädäntöön (liite 4).

Keskusteltiin aiheesta. Osassa yliopistoja selvitystyö on jo käynnistynyt ja kirjastojenkin osalta tietoja on kerätty. Osassa yliopistoja vastaava prosessi on alkamassa. Tässä vaiheessa on kerätty tietoa olemassa olevista henkilötietorekistereistä. Todettiin, että kansainvälisiä kannanottoja on olemassa ja että Kansalliskirjaston lakimiehen Pekka Heikkisen kanssa kannattaisi tehdä yhteistyötä.

STKS:n kirjastojuridiikkatyöryhmän puheenjohtajana toimiva Päivi Kaiponen kommentoi, että asetus antaa kansalliselle lainsäädännölle tietyt raamit, joihin voi vaikuttaa. Olennaisia ovat esimerkiksi julkisoikeudelliset määrittelyt tai tutkimusta koskevat määrittelyt, jos niihin halua vaikuttaa. Tarpeen on myös huomioida tutkimusta tukevia palveluita koskevat näkökulmat sekä mitä vaikutuksia asetuksesta on asiakaspalvelupuolelle. Muita huomioitavia asioita ovat myös yleisen edun määrittely ja yhdenmukaistaminen sananvapautta ja tiedonvälityksen vapautta koskevaan lainsäädäntöön.

Sovittiin, että Minna Abrahamsson-Sipponen ja Minna Niemi-Grundström työvaliokunnasta ottavat vastuun asian hoitamiseksi eteenpäin ja raportoivat työvaliokunnalle ja SYNin kokoukselle. Päivi Kaiponen voi olla mukana asiantuntijana.

STKS järjestää seminaarin aiheesta 3.4.2017 Helsingissä. Tietosuojavaltuutettu on julkaissut aiheesta oppaan organisaatioille.

12. Ilmoitusasiat

- Työvaliokunta on valinnut SYNin varapuheenjohtajaksi vuosiksi 2017-2018 Minna Niemi-Grundströmin.
- Työvaliokunta on valinnut SYNin edustajaksi TUHA-koordinaatioryhmään Anne Lehdon.
- Työvaliokunta esittää SYNin edustajiksi Finton ohjausryhmään varsinaiseksi jäseneksi Pia Södergårdia ja varajäseneksi Anne Lehtoa.
- Tutkimuksen tuen verkoston ja tietoaineistoverkoston puheenjohtajat ovat koonneet verkostoille uudet ohjausryhmät.

Anne Lehto (pj.) esitteli tutkimuksen tuen verkoston ohjausryhmän uuden kokoonpanon: Mari Katvala/OY, Johanna Lahikainen/HY, Antti Rousi/Aalto, Katri Rintamäki/Tritonia (sihteeri).

Susanna Parikka (pj.) esitteli tietoaineistoverkoston ohjausryhmän uuden kokoonpanon: Outi Vaattovaara/LaY (sihteeri), Tiina Jounio/OY, Ulla Ohvo/LUT, Anni Ahlholm-Kannisto/TaY, Arto Ikonen/JY.

Myös verkostojen yhteyshenkilöt on päivitetty.

- FinELibin strategia toiminnaksi –projektin työpajapäivä 26.1.2017. Päivään osallistuivat Pia Södergård, Minna Niemi-Grundström ja Ulla Ohvo. Koosteet työpajoista löytyvät FinELibin extranetissä. SYNin ehdottamat hankkeet piloteiksi on hyväksytty. Seurataan hankkeiden edistymistä.

- Tuuli-projektin päätösseminaari 8.2.2017

- Suomi rinnakkaistallentamisen mallimaaksi -seminaari 24.2.2017

13. Muut asiat

- Ulla Nygrén esitteli LibQual-asiakaskyselyn konsortiolisenssin edut. Konsortiossa ei saa alennusta lisenssimaksuun, mutta konsortio saa yhteisen tuloskirjan ja 5 lisäkysymystä. Työvaliokunta suosittelee mukaan menemistä, mutta kirjastoja ei voida velvoittaa LibQualin käyttöönottoon.

Kirjastot voivat edelleen käyttää Kansalliskirjaston asiakaskyselyohjelmistoa omilla resursseillaan. Todettiin, että asiakaskyselyn toteuttaminen on ajankohtaista aikaisintaan vuoden 2017 lopussa.

- Työvaliokunnassa on käsitelty OKM:n nimeämispyyntö jäseniksi tutkimushallinnon tietovirtojen ja tutkimustietovarannon johto- ja ohjausryhmiin. SYNin osalta pyydetään nimeämään mies- ja naisehdokas johtoryhmään. Työvaliokunta ehdottaa miesehdokkaaksi Jarmo Saartia ja naisehdokkaaksi Ulla Nygréniä.
- Kirjastojen yhteinen tietojärjestelmähanke ei saanut OKM:n kärkihankerahaa. Seuraava haku on maaliskuussa.
- Jyväskylän yliopiston Avoimen tiedon keskus on selvittänyt paljonko Jyväskylän julkaisujen lähteissä käytetyistä Elsevierin lehtiartikkeleista olisi käytettävissä muuten kuin tilaamalla. Selvitys on tehty poimimalla JYXin lähdeluetteloista lehdet ja niiden vuosikerrat. Selvityksen mukaan Elsevierin pitkäaikaiskäytön kautta käytettävissä olisi noin kolmasosa lähteistä, kaukopalvelun kautta olisi käytettävissä noin kolmasosa lähteistä ja jonkin verran myös avoimesti saatavilla. Lopputuloksena noin 80% lähteistä olisi saanut käyttöön muuten kuin tilaamalla.
- Jyväskylän yliopistossa on yhdessä tiedekunnassa (matemaattis-luonnontieteellinen) saatu rinnakkaistallennettua 60% viime vuonna julkaistuista artikkeleista.

14. Kokouksen päättäminen

Puheenjohtaja päätti kokouksen klo 14.35.

Liitteet:

- 1 Toimintasuunnitelma 2017 (luonnos)
- 2 Vuoden 2016 tilinpäätös
- 3 Talousarvio 2017 ja maksusuudet 2017 (luonnos)
- 4 OKM:stä tullut kysely EU:n yleiseen tietosuojasetukseen liittyen
- 5 Minna-Liisa Kivisen esitys

Ulla Nygrén

Katja Halonen

Puheenjohtaja

Sihteeri

Anne Lehto

Ari Muhonen

Pöytäkirjantarkastaja

Pöytäkirjantarkastaja